

ש"פ בלק
גליון ד

מפתח

3	פתח דבר .....
5	התואר שליט"א אחר הסתלקות.....
5	הנבואה .....
9	הכרזת הקודש .....
14	פרסום זהותו של המשיח .....
23	דמיון או מציאות .....
32	תחיית המתים לפני ביאת המשיח .....
36	מראי-מקומות שבשולי הגליון .....
37	הכרזת "יחי" על הפרוכת .....
39	הידעת? .....

קובץ משיח וגאולה

מספר הפאקס למשלוח הערות: 756-2919 (718)

או ע"פ הכתובת:

מערכת "יגדיל תורה" - 770 איסטערן פארקוויי ברוקלין, נ.י.

ב"ה

פתח דבר

בתודה לה' מוציאים אנו לאור את הגליון הרביעי של הקובץ "משיח וגאולה", ושמחנו לראות כי שלשת הגליונות הראשונים של הקובץ, נתקבלו באהבה ואהדה רבה בחוגים רחבים ביותר.

נתבררו בהם כמה סוגיות חמורות בנושא משיח וגאולה, על פי עיון עמוק בשיחות ומאמרים של הרבי, על ידי גדולי המשפיעים, הרבנים והמחברים שבעדת חב"ד.

אמנם יש כאלו המדמים בנפשם כי מטרתו של הקובץ היא "לקרר אצל עדת החסידים האמונה שהרבי הוא מלך המשיח" (ראה קובץ אהלי תורה גליון נח עמ' 38), וכמדומה שלא הבינו אל נכון את מטרתו של הקובץ; שהרי לא נחלקו אלו ואלו בדברי רבינו נשיאנו, אשר ברור מלולו הק' בקשר אל כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע שהוא "נשיא הדור" והוא "משיח שבדורנו", ו"נשיא הדור הוא משיח שבדור". ואמר זאת אף גם שנים רבות אחרי יו"ד שבט תש"י; וכן הוא גם בתקופתנו זו שלאחרי ג' תמוז, אשר רבינו נשיאנו הוא "משיח שבדורנו".

על מה נחלקו, על פירושה של הדברים האלו. וכמה פירושים נאמרו לביטוי זה:

(א) שהרבי יקום לתחי' בתור מלך המשיח; אשר פירוש זה אינו תואם את המבואר בכמה שיחות ומאמרים מוגהים, ומעולם לא שמענו שהרבי יאמר שיש אפשריות כזאת בקשר להתגלות מלך המשיח.

(ב) שגם אחרי ג' תמוז הרבי חי וקים נשמה בגוף גשמי ממש, עד אשר אין אצלו הלכות יום ההילולא ואסורים בו כל תארי חיי החיים; אשר פירוש זה מופרך עפ"י תורתנו הקדושה.

(ג) אלא מהו א"כ פירוש הביטוי הזה "משיח שבדורנו"? חובתנו לנסות להבין את הדבר בשכלנו הדל; אבל גם אם ישאר הדבר בלתי מובן, זה לא ישנה את המציאות. דבר אחד ברור: הפרש

גדול יש בין הביטוי "משיח שבדורנו" ששמענו פעמים רבות מהרבי, לבין הביטוי "מלך המשיח", וכפי שנתבאר בגליונות אלו.

ומהי א"כ מטרתם הפנימית של הגליונות האלו?

לנסות לשרש ולעקר את שיטת בעלי הדמיון של שבט הפרא שבעדת חב"ד, שיטת "נבג"מ - נשמה בגוף גשמי ממש", העושים כל אשר ביכלתם למחות (היל"ת) את מנהגי ואת תארי יום ההילולא בג' תמוז, ועושים זאת ביד רמה ובריש גלי לעיני העמים, ועושים כל אשר ביכלתם למחות (היל"ת) את כל תארי חיי החיים של רבינו נשיאנו, עד אשר כל ספר וכל דף שנזכר בו הרבי בתארי הכבוד שאין נראים להם, מלא הוא מחיקות, בבחינת "רבם דקרו", ובמקומם באים התארים: שליט"א, שיל"ו וכיו"ב. בשיטה הזאת דוגלת קבוצה קטנה ואלומה, ירחם עליהם ה', קבוצה קיצונית הרועשת, אשר בראשה כמה בעלי דמיון שאין בהם ריח של תורה, ואינה מייצגת אף בר דעת מגזע חב"ד.

אמנם בעצם חילוקי הדיעות שיש בנושא "משיח שבדורנו", אם הפירוש הוא "שיקום לתחי' בתור מלך המשיח" או שפירוש זה סותר את המבואר בשיחותיו של רבינו נשיאנו. זהו נושא שאפשר וצריך לדון בו באופן גלוי וברור, מבלי מדנים ומבלי מחלוקת, וירא הקהל וישפוט בעצמו בנושא הזה. ואם רק זאת תהי' פעולתה של הופעת הקובץ הלזה, דיינו. או אז נגיע לימים של הבנה הדדית, הימנעות ממחיקת תארי ברכת חיי החיים ויום ההילולא, ובמילא הימנעות מלדרוס על רגשות המחנה המיושב בדעתו, הרואים בהנהגה זו בחינת "רבם דקרו".

ויה"ר אשר הנהגה זו תקרב אותנו לימים אשר לא יהי' בהם עוד מלחמה וגר זאב עם כבש.

י"ב-י"ג תמוז, חג הגאולה, ה'תשנ"ז
ברוקלין, נ. י.

המערכת

התואר שליט"א אחר הסתלקות

הרב יהושע מונדשיין

בגליון ג (עמ' 38) נאמר: "אף שבשנת תש"י-י"א מוצאים אנו 3-4 פעמים שבעת ההתוועדות התבטא [הרבי על כ"ק חותנו, אחר הסתלקותו] בתואר "שליט"א". עכ"ל.

ולדידי פשיטא שבאותן שנים לא התבטא הרבי בתואר זה אפילו פעם אחת! שהרי רבינו זצ"ל היה אומר דברי-תורה בלשון-אשכנז ולא בלה"ק (כידוע מדברי אדמוה"ז על הבעש"ט באגה"ק סי' כה), ומן הסתם אמר באותן הזדמויות "זאל גיזונט זיין", ול' זה רחוק מ"שליט"א" כרחוק מזרח ממערב!

שהרי רבינו עצמו ביאר הטעם מדוע אין להתבייש וגם לא לפחד להשתמש בל' זה על צדיקא דאיתפטר, והוא מפני "שבריאותו לא היתה מענינים גשמיים [שבהם יש הפסק] אלא מענינים רוחניים", "שחיי הצדיק הם רוחניים, אמונה ואהויו", וידוע שהצדיק הולך מחיל אל חיל תמיד", "ובבריאות כזו לא שייך הפסק", "ואם-כן הוא געזונד ביותר" כי "אדרבא, לאחרי ההסתלקות ה"ז ביתר שאת, כיון שבטלים ההגבלות דהגוף הגשמי כמבואר באגה"ק [סי' ז"ך] (ראה ב' מכתבי רבינו באג"ק רבינו ח"ג עמ' שז-שח¹, ושיחת ר"ח סיון תש"י, תורת-מנחם עמ' 83). וסמי מכאן כל רמז שהוא להעדר ההסתלקות.

וכיון שענין עדין ורוחני שכזה נפל לידיהם של עמי-הארצות, גישמוהו בהבליהם, עד כי מצינו בכתביהם שמזכירים במשפט אחד את אדמו"ר הרי"צ ואת רבינו, על אדמו"ר הרי"צ (שעליו נאמרו הדברים הנ"ל) כותבים הם "זצ"ל", ועל רבינו: "יבלחטו"א"! ועל זה אמר החכם מכל האדם: "ונרגן מפריד אלוף".

הנבואה

(1) אחד המכתבים הללו הוא אל הרש"ז דוכמאן ע"ה, ואולי שייך למסופר בספרו לשמע-אזן (עמ' רו בהמדרת תש"ג), שזקינו הרה"ח רמ"י הי' אומר על אדמו"ר הרי"צ "זאל גיזונט זיין" אפילו חמישים שנה אחר ההסתלקות, אך מיד הי' "תופס את עצמו" ומסיף "בגן עדן".

הנ"ל II

קראתי את ה"ראיון" שנערך עמך, ומאד נתחמץ לבי על שגם מי שזכה לראות מאורות בימיו נלכד בשחיתותם. ואמרת אעלה על הכתב כמה מן ההרהורים שנפלו במוחי בשעת הקריאה.

נראה לי חשוב להביא לידיעתך כמה דברים^{III} שכפי הנראה נתעלמו ממך, שמא ואולי בפרט כלשהו תראה שאין הוא כ"כ "ללא כל ספק וצל-צלו של ספק-ספיקא" כפי שאתה מתייחס לכל פרשנויותיך והשקפותיך.

אפתח בציטוט משיחתו של אדמו"ר מוהרי"צ (ס' השיחות תרפ"ז, עמ' 121-122):

כבר נתבררו כל הדברים. זמן הבירור והעבודה הי' במשך ז' שנים משנת פ"א עד שנת פ"ז. תקופת הבירורים כבר נגמרה. מתחלת תקופה אחרת בחיינו. אין אנו שייכים לחללה של עולם, רק דרכינו ישרה: עבודת הלב והמוח, ולהכין את עצמינו לקבלת פני משיח. ואין כוונתי גילויים ברוחניות, רק קבלת פני משיח ממשי. ואיני נותן על זה זמן ארוך, ובימי יהי' הדבר הזה, כי אינני זקן בא בימים, ושנותי המה לערך שנות הארבעים ושבעה... בימי תושע יהודה וישראל... (כ"ק אדמו"ר האריך כל הלילה רק בזה שעבודתינו רק לתקן את המוח והלב, כי "רגלי דשכינתא" כבר יש לנו, ובימינו תושע יהודה וישראל). אני והתמימים יהיו מן הראשונים שיקבלו פני המשיח... "בעתה" כבר הוא, ו"אחישנה" הוא ברוחניות.

והוסף לכך את שיחתו בי"ט כסלו תרצ"ט (בסה"ש עמ' 316. כאן אני מצטט לפי מכתבו של ר"י פייגין ע"ה, שהוא כמובן מוסמך יותר), וז"ל:

אמר כי רואים בחוש אז דאס איז דער לעצטער זמן פאר משיחין. ואמר: משיח איז שוין דא, ער איז הינטער א וואנט, דער

(II) על-פי מכתב שנכתב לידיד בט"ו מנחם-אב תשנ"ו, בעקבות "ראיון" עמו בעתון בי"מ.

(III) בהבא לקמן ראה גם מ"ש ב"כפר חב"ד" גליון 753 עמ' 14-16 (המערכת).

וואס האט א גוטן חוש השמיעה איז שומע קולו, און דער וואס האט א גוטן חוש הראי' איז רואה אותו.

הרי לנו שבכל הדברים שנאמרו ע"י הרבי בשנותיו האחרונות, לא היה חידוש מהותי לגבי הדברים שנאמרו מכבר ע"י מוהרי"צ, ולא נתכוין אלא לדברי נבואה אלו ולא לנבואה חדשה. וכשדיבר (בש"פ שופטים תשנ"א שאתה מצטט ממנה) על "נשיא דורנו, שופט דורנו ויועץ דורנו ונביא דורנו", הרי דעת לנבון נקל שכיוון על חותנו, ואין בידו לחדש ולומר ששינה לפתע מסגנונו בכל שנות נשיאותו והחל לדרוש בפרהסיא בכבוד עצמו. וגם אם יחזרו על שקר זה עשרות ומאות פעמים, לא יצליחו להפכו לאמת.

וכן כשפירש שהנבואה היא זו של "לא לתר לגאולה", פשיטא שכוונתו לדברי מוהרי"צ "לא לתר לתשובה לא לתר לגאולה", אלא שהשמיט את התנאי של "לא לתר לתשובה", כדרכו בקודש, כגון "בחוקתי תלכו וגו' ונתתי גשמיכם בעתם", בהשמטת מלת התנאי "אם בחוקתי".

ולמי שיש ספק בכך, תבוא העובדה הבאה (שהועלמה בזדון מידיעת הציבור) ותטפח על פניו: כשהדפיסו ב'שיחת השבוע' אודות פרסום נבואתו של הרבי בדבר הגאולה וכו', ציוה הרבי לר"ל"ג לשאול אותם היכן ומתי אמר שזו נבואה שלו, והרי זו נבואתו של מוהרי"צ! (כך שמעתי מפיו של עורך 'שיחת השבוע').

אלא שחסידים זיינען "זייער קלוג", און נאך קליגער פונעם רבי'ן, והחליטו לפעול נגד דעתו, כפי שעשו בדברים נוספים בתחילת אותה תקופה חשוכה של עבדים המתפרצים מתחת יד אדוניהם.

[את כל הדברים דלעיל כתבתי ע"פ האמור בחלקו הראשון של ה"ראיון" עמך. אך בחלקו השני ראיתי שגם אתה מייחס את הנבואות למוהרי"צ. אולם שוב אתה חוזר ואומר שם שהרבי קיבל את הדברים ואמרם בנבואה. ואיני יודע מה אדון בך].

ועתה נשוב לדבריך ב"ראיון". אתה אומר שהרבי גילה שדורנו דור השביעי הוא דור הגאולה, וזה חייב להתבצע בדורנו זה, דור השביעי. ע"כ. - והרי גם מוהרי"צ אמר שבימיו יבוא המשיח, דהיינו בדור השישי, והדבר עדיין לא נתקיים. האם הוא טעה ח"ו? ! ואם

תאמר כתירוץ רבינו, שעדיין אנו מתנהלים תחת ממשלתו והנהגתו (לקו"ש ח"ב עמ' 502. חט"ו עמ' 505) - אם-כן מדוע שלא יאמרו כך ח"ו גם בדור השמיני והתשיעי?!

ומה תעשה עם האמור בשיחה משנת תשי"ב (לקו"ש ח"א עמ' 263) בזה"ל:

עס איז דאך הנה זה עומד אחר כתלינו, משיח האלט אט-אט ביים קומען, אחכה לו בכל יום שיבוא. און ניט נאך דער אינגסטער פון דער חבורה, נאך אויך דער עלטסטער פון דער חבורה וועט בימיו קומען משיח.

ואצ"ל שלא רק הזקנים שבאותו הדור כבר אינם אתנו היום, אלא גם חלק מהצעירים של אז לא זכו שבימיהם יבוא המשיח.

דעתך היא מן הסתם שהחסידים צריכים להאמין שדברים אלו נאמרו בשנת תשי"ב בנבואה, וגם תירוץ לקושיא בוודאי יש באמתחתך. וא"כ כדאי הוא תירוץ זה שיוכל לשמש גם בקושיות על הנבואה שאתה מייחס לשנת תשנ"א.

ובכלל, הרי גם לשיטתך נותרים עדיין דברים רבים שאין לנו עליהם "תירוץ". ומאי שנא הענין הנ"ל שדוקא הוא חייב להתבצע לפי הבנתך שלך, ללא אפשרות של קושיות ותירוצים אחרים, או אפילו העדר תירוצים כלשהם?!

ומהו התירוץ לכך שאדמו"ר מוהרש"ב אמר בדור החמישי, בשנת תרס"ז (תור"ש עמ' 73-74):

מיר זיינען דאך איצטער בדור האחרון, דארף זיך דא אויספיהרען די כוונה פון בריאת העולם... במעמדי ומצבי זאג איך אייך, אַז איצטער איז דער דור פון משיח'ן, איצטער איז דער בירור היותר אחרון, דער איצטיקער דור איז דער דור פון משיח בלתי שום ספק.

והרי אין לך קץ מגולה יותר מזה דשנת תרס"ו המיוחס לאדמו"ר הנ"ל (סה"מ תרס"ג עמ' רנג), והקץ דשנת תר"ח שנאמר מאדמו"ר הזקן, והקץ המפורש בזה"ק לשנת ת"ח -- וכל הקיצין הללו הם דברים המפרשים ונוקבים בזמן, וכל תירוץ שתתרוץ עליהם

יחול בכ"ש וק"ו על הקיצין המדומים שלך, שרובם ככולם אינם אלא פלפולים של קשירת נימא בנימא ובבחי' קידוש-לפורים.

וא"א לתרץ ולחלק בין קיציין שנאמרו ע"י חכם לקיציין שנאמרו ע"י נביא (כתירוצו של אדמו"ר הזקן לקושיא זו), שהרי לשיטתך (ב"ראיון" זה), ע"פ חסידות כל דברי הרביים הם בגדר נבואה גם כשלא נאמרו בגלוי בלשון "כה אמר ה'". (ובוודאי אינך נמנה עם הנהו ממרים המשפילים לעפר את כבוד רבוה"ק ש"לא זכו" להיות בני "הדרור השביעי").

הכרזת הקודש

ועתה להתגייסותך הבלתי-מובנת להגנתו של "חיוב" ההכרזה שבדו מלבם, "יחי אדמו"ר מה"מ לע"ו". והקושיות רבות מספור: בשיחת ב' ניסן תשמ"ח (שאתה דן בה), דיבר הרבי על ההכרזה "יחי המלך"^{IV}, ואתה מיתמם ואומר שהכוונה כמובן ל"מלך המשיח", ומעתה אין שום הבדל בין הנוסח "יחי המלך" לנוסח "יחי אדמו"ר מה"מ לע"ו"...

האמנם כך דרכה של תורה וזו דרכה של חסידות, שהרבי אומר להכריז בנוסח מסויים והחסידים ממרים את פיו ומכריזים בנוסח אחר, ועוד מעיזים לטעון שבכך הם ממלאים אחרי דבריו?!

האם תצדיק באותה סברת-כרס גם את מי שיקום ויאמר "האזן ישראל" במקום "שמע ישראל", ויטען להגנתו "שזה אותו הדבר", ובעצם אולי אפילו מובן יותר ומדוייק יותר, ומעורר הכוונה יותר...

שער בנפשך שמישהו ירצה לשנות בנוסח הסידור - לא במטבע ברכה שטבעו חכמים, אלא רק בסדרם של פסוקי "מה טובו" עד"מ, או להוסיף בהם (כנוסחים אחרים) את הפס' 'ה' אהבתי מעון ביתך" - האם היית מוכן להצדיק זאת בטענה של "אין הבדל גדול"? או אפילו מי שירצה לשנות כקוצו-של-יוד ב"הכרזה" של "הריני מקבל עלי מ"ע של ואהבת לרעך כמוך", ולומר, עד"מ, "הריני מקבל עלי מ"ע לאהוב כל אדם מישראל שנא' ואהבת לרעך כמוך"?! ואפילו

(IV) ראה בזה גליון ג עמ' 5 (המערכת).

אילו מצינו שהרבי הי' מאשר נוסח כזה באחד העלונים של צא"ח, היית אומר שאין מביאים רא' מעלון של צא"ח לגבי שינוי נוסח הסידור!

ומאי שנא הכא, שאם הרבי "עודד" שירה בציבור, מכאן רא' שמותר לשנות את אותיות הרב בנוסח "ההכרזה"?

ועוד, אם אכן אין כל הבדל בין שני הנוסחים, מדוע א"כ המס"נ להכריז דוקא בנוסח שבדו מלבם, ולקדש מלחמה על הנוסח של "אותיות הרב"? הרי לדברך אין הבדל ביניהם! יציבא בארעא וג'ורא בשמי שמיא! והרי"ז כדברי מוהרש"ב: יע קאָלאָשען, ניט קאָלאָשען, זאָל שוין זיין יע קאָלאָשען... "יחי אדמו"ר מה"מ" הוא בדיוק כמו "יחי המלך", אבל... "יחי אדמו"ר מה"מ לע"ו"...

ובכלל, מה לנו ולכל הפלפולים בנוסח ההכרזה כך או כך? האמנם נצטוינו אי-פעם על מצוות ההכרזה? כל מה שהי' הוא שהרבי ציוה פעמיים או שלוש להכריז הכרזה פלונית, וקהל הנוכחים עשה כאשר נצטווה. ולא עלה על דעת איש להכריז שלא ע"פ ציווי הרבי, ואילו הי' מישהו מכריז אחר התפלה את אותה הכרזה, לשוטה הי' נחשב. ואילו הי' עושה זאת בהתוועדות בפני הרבי, הלא סקול יסקל!

ומחמת שהכירו את סגנונו של הרבי, איש לא התייחס לזה כלל כהוראה לשעה או לדורות, ולא פרסמו זאת במסגרת "המעשה הוא העיקר". וגם לא שאל אדם מעולם את הרבי, האם כדאי ונכון הדבר לעשות מהכרזה זו מנהג של קבע או הכרזה בעתים מסויימות.

והכל בגלל שביודעיו ומכיריו קא עסקינן, הכל ידעו את סגנונו של הרבי ואת שיטתו.

ובכלל, מהו הקשר בין "עידוד שירה" לבין "הכרזה"? כו"כ שנים הרבי עודד בפורים (בשתי ידיו ובכל גופו) את שירת "ויהי בימי אחשוורוש", האם למדנו מכאן שצריכים להכריז כו"כ פעמים בכל יום ג"פ "ויהי בימי אחשוורוש"?

ותו, היו עוד הכרזות נוספות שנצטוו עליהן לשעתן, כגון "צמח, צמח, צמח" (בליל ה' דחה"ס תש"נ), והרבי אמר אז במפורש (ובלשון של וודאות) שכשיכריזו עתה ג"פ "צמח צמח צמח" - יבוא

משיח צדקנו תיכף ומיד ממש! ^V ומדוע לא נקבע מאז ועד עצם היום הזה להכריז את ההכרזה הזו עשרות פעמים בכל יום? האם בגלל שנוסח "הכרזה" זו אינו ערב לאזנם של מעצבי דעת קהל המשיחיים ואינו "תיקשורתית"?

באחת השנים הראשונות אחר עריכת ה"סדר", אמר הרבי שינגנו וירקדו "א-לי אתה", שהוא סגולה לגילוי אליהו וקירוב הגאולה. האם עלה על דעת מישהו לעשות מכך מנהג של קבע ו"פוטנט בדוק ומנוסה" להבאת המשיח?

ובטוחני שאילו היו שואלים אותך בשנים תשמ"ח-תש"נ בדבר עשיית קבע מהוראת הכרזה חד-פעמית, היית מסביר בטוב טעם ודעת (וכפי שהוא האמת), שלא הפעולה כשלעצמה היא שמקרבת את הגאולה, אלא רק דיבורו של הרבי והעשייה על פיו, ובאותה שעה דוקא! ^{VI}

(V) אגב כך נמצאנו למדים שבאותן שנים נהג הרבי להתבטא בלשון של וודאות גם על עניינים שבעצם אינם אלא תפילה ובקשה. ומכאן מודעא רבא לאורייתא לכו"כ "ראיות והוכחות" שנבנו על דקדוקי לשונות מעין אלו, מבלי להתחשב בהכרת סגנון דיבורו של הרבי.

(VI) זכורני שבחור א' ביקש פעם מרבינו "תיקון", והרבי כתב לו שילמד לקו"ת. ר' שלמה חיים ע"ה הסביר אז, שלא לימוד הלקו"ת כשלעצמו הוא התיקון לפגם, אלא עצם הדבר שהבחור מציית להוראתו של הרבי אליו. ואילו בחור אחר שילמד לקו"ת ללא שנצטווה על כך, עברו לא יפעל הלקו"ת שום תיקון.

ומענין לענין, באחת מדרשותיו הואיל ש"ב וולפא לבאר, שלא נשקפת לנו שום סכנה ממדינת איראן, שהרי הרבי כבר אמר כמה פעמים בעבר שזו "ארץ אשר עיני ה' אלקיך בה" וגו'! ואנו לדרכנו, שלא הפסוק הוא שמגן על יושבי הארץ (שהרי פסוק זה ה' קיים גם בשעת החורבן הראשון והשני ושאר הגזירות ל"ע), אלא דיבורו של הרבי פועל בעליונים להגן על התחתונים, והוא כטוען לפני הקב"ה ומביא לו ראי' מפסוק מפורש. אבל היכא שלא נאמר מפי הרבי, אין בכחנו לפעול ולפסוק על-סמך שהדברים נאמרו בסגנון של "מילתא בטעמא", וכמשנ"ת.

גם מסיפור המעשה דלהלן (והוא מס' "סיפורים נוראים" המקובל על רבוה"ק) נראה שהעניינים נפעלים רק כשהרבי מצווה לעשותם, ואפילו בשעה שהרבי אמרם כ"מילתא בטעמא" הם מתקיימים מכח אמירתו ולא בזכות ה"טעם". וז"ל:

שמעתי כמה פעמים מהחסיד הגביר הנקרא ר' שלמה רפאל'ס מווילנא, שפעם היה הוא בלאדי, ועוד החסיד המופלג מו"ה יוסף רפאל'ס, ושאל מקודם החסיד מו"ה יוסף עצה מאדמו"ר, אם יעשה פרנסה משכר טוב. ואמר אדמו"ר: איך הוא אופן העמדת השכר? אמר

למה הדבר דומה, לכל המבואר מילתא בטעמא בענייני פעולת השופר בעליונים, שהוא בגלל היותו מקרן איל, כפוף, צדו האחד צר והשני רחב, קולו קול פשוט וכו' - אך באם יתקע האדם בראש-השנה לאילנות ולא בראש-השנה לשנים, לא תפעל תקיעתו יותר מאשר צפירת הרכבת. ואפילו ששופרו מקרן איל כפוף כנ"ל, וגם התקיעות יהיו ככל משפטן וכחוקותן, גנוחי גניח וילולי יליל, ויתאדמו פני התוקע - שלימות ה"חפצא" ושלימות ה"גברא" - ועכ"ז לא יעמדו לו כל ה"מילתא בטעמא" בעת זו, אשר לא עליה נצטווה.

והרי כל מי שלמד אי-פעם חסידות, ובפרט מי שנתחנך אצל חסידים עובדי ה', יודע שלא זו דרכם של חסידים בכלל וחסידים חב"ד בפרט, לעשות עיקר מדברים כגון "הכרזות" (כפי שהיום ענין ההכרזות הוא עיקר העיקרים שיש למס"נ עליו ולעקור בעבורו ובשמו את כל התורה כולה).

גם רבינו, כשדיבר על האופנים והדרכים ההכרחיים והקבועים לקירוב הגאולה, לא הזכיר מאומה על הכרזה מכל סוג שהוא. ורק בהוראות שעה לבד ציוה על הכרזה פלונית או מעשה אחר כלשהו. אבל לא תמצא שבהדרכות הקבועות היה משהו בנוסף לתורה, תפלה וצדקה. ואין בדורנו מי שיש בכחו להנהיג מנהגים חדשים בדרך של סגולה, ולקבוע אותם לרבים. וזה שמייחסים זאת לרבי וחוזרים על כך מאות פעמים, הרי - כנ"ל - לעולם אין השקר הופך לאמת.

לו, שמעמידין השכר תחת הקרח כל ימות החורף, ובימות הקיץ מוכרים. אמר אדמו"ר: פרנסה כזו הוא קרוב להפסד, כי יוכל להיות שישתברו כל החביות ולא ידע כלל מזה.

ולמחר נכנס החסיד ר' שלמה ושאל את פי קדשו גם-כן, ושאל אותו גם-כן איך הוא אופן העמדת השכר, ואמר לו גם-כן כנ"ל. ואמר: פרנסה כזו ישר בעיני מאוד, כי כל ימי החורף השכר מכוסה מעין הרואה, זהו דבר הסמוי מהעין והברכה מצויה.

ואחר-כך עשו שניהם הפרנסה, ולא נפל דבר מדברי קדשו: ר' יוסף נתדלדל מזה כי נשברו כמה וכמה חביות תחת הקרח, ובמרתף של החסיד ר' שלמה היו כולם בשלימות ונתעשר מזה. עכ"ל.

ואם כך הוא הדבר בעניינים גשמיים הנראים לעינינו, עאכ"כ שכן הוא בדברים סגוליים הנעלמים מעין כל חי, שרק רבי יכול לומר "עשו כך ותפעלו כך", והדבר יתקיים ע"פ מאמרו. אבל כל המנסה לתקן תקנות על-סמך דברים סגוליים שנשמעו מפי הרבי, אינו אלא מן המתמיהים.

גם כל הדיוקים שלך ש"הכרזה" היינו בקול-רם ובדיבור, יכולים הם להיות לכל היותר נסיון להסביר מדוע ציוה הרבי כמה פעמים על אותן ההכרזות שעלו ברצונו. אבל אין בכחם של ההסברים הללו לקבוע הוראה לרבים שיש להכריז הכרזה כלשהי^{VII}.

נוסח הי"ג עיקרים מקודש ומקובל לא פחות מנוסח "יחי אדמו"ר מה"מ לע"ו" שבדו מלבם. ולשיטתך, היה מקום וגם חיוב להכריז את העיקרים (עכ"פ את ה"אני מאמין בביאת המשיח", שלא זו בלבד שהרבי "עודד" את שירתו, אלא גם ציוה כו"כ פעמים שינגנוהו לפניו!), ועכ"ז נמנעים אנו לא רק מלהכריז את העיקרים, אלא אף מאמירתם בדרך של קבע, ובפרט לא אחר התפילה!

שיטתו הברורה והבהירה של רבינו בענין זה מבוארת היטב באג"ק (חי"ב עמ' יט):

כל הוספה על מה שתיקנו אנשי כנה"ג ומובא בראשונים, צריכה להביא ראיה לקבלתה... כל המתקן תפילה בנוסח ואמירה לרבים עליו להביא ראיה ברורה ויסוד לזה, ולא על הנמנע מלקבל ההוספה... ואף שאפילו האומרים הי"ג עיקרים אומרים זה לאחד התפלה, גם זה צריך ראיה... (עיי"ש עוד).

בא וראה כמה נזהר וחשש מוהרי"צ כשתיקן את אמירת התהלים אחר התפלה, וציוה שהחזן לא יאמר את התהלים לפני התיבה, אלא רק ליד הבימה (וכך נהגו אפילו בביהמ"ד ב770- ורק אחר ההסתלקות בתש"י הנהיג הרבי שתהא האמירה ליד העמוד). ואם כך חשש ופחד אפילו כשמדובר בפרקי תהלים, עאכו"כ שיש לאנשים כערכנו לחשוש מהנהגת הכרזות אחר התפילה, וכ"ש וק"ו באמצע התפילה (כמנהג המהדרין בהבלים), ומה גם בדברים שאינם

(VII) קושיא נוספת מתעוררת כאן, אם נצטוונו על הכרזה בקול-רם ובדיבור דווקא, א"כ מהו היסוד ל"הכרזה" זו בכתב, הן בהזמנות לשמחות והן בשלטים ומדבקות על כל גבעה רמה וכל עץ רענן? וכן על כיפות הילדים אשר לא ידעון היום טוב ורע. וגם בענין ההזמנות מתעוררת קושיא אלימתא, אם נוסח ההזמנה לחתונה נתקדש עד כדי כך שנוהגים לחקותו לכל פרטיו ודקדוקיו, וי"א שהרבי הוא שהורה לנהוג כן, א"כ מיהו זה ואיזהו אשר מלאו לבו להטיל שינויים בנוסח זה?

וגם כשהרבי אמר שהכרזת "יחי המלך" פועלת פעולה מסוימת, פשיטא שפעולה זו נפעלת רק ע"י דיבור. ולמי שלמד דא"ה אין מן הצורך להאריך בראיות.

פסוקי תורה ואינם "דברי הרב", אלא סיסמה חסרת שחר שבדו מלבם, ולא שום "הכרזת קודש" כהגדרתך. גם ה"עידוד" אינו מעניק לשיר תוקף וקדושה של פסוקים, וכשם שאר הפזמונים אודות הטנקים וכד' לא נתקדשו (וכנ"ל, אפילו פסוקים ודברים שבקדושה אין לנו כח ורשות להוסיפם מדעתנו).

בנוסף לכל הנ"ל, אתה מתעלם לגמרי משאלת תוכנה של ההכרזה "יחי אדמו"ר מה"מ לע"ו" לאחר ג' תמוז תשנ"ד (והרי בנדר"ז לא בשופטני עסקינן, ואתה נמנה עם אותם שמודים בתושב"כ ובתושבע"פ וסבורים שאדם שע"פ כללי ההלכה נסתלק מן העולם, לא נחשב "חי" בדיני התורה המסורים לנו בעוה"ז הגשמי).

ומהו פירוש ההכרזה עתה? יקום אדמו"ר מה"מ בתחיית-המתים לעולם ועד?! היש משמעות למלים נבובות אלו? (ובפרט לדעת המחזיקים בשטותם בדבר חיים נצחיים בגשמיות, מהו זה שמאחלים לחי נצחי שיחיה לעולם ועד? האם נופל הוא בכלל בגדר מיתה? וכפי שמאחלים לו ב'שיחת הגאולה' "יבלחטו"א", האם חי נצחי זקוק לאיחולים כאלו? האם גם לקב"ה אנו מאחלים שיחי לאורך ימים?).

ושמא צריכים להכניס תיקון כלשהו בנוסח, האם תקום כך הרוח ויהי' לך העוז לשנות את נוסח "הכרזת קודש" זו?

ומדוע מותר לשנות, וגם שינו בשאט-נפש, את "יחי המלך", אך אסור לשנות את "יחי אדמו"ר מה"מ לע"ו"? יציבא בארעא וגיורא בשמי שמיא?

וכיצד ניתן להביא ראיה מ"עידוד" השירה שעודד הרבי בחייו, לכך שיש להחזיק בנוסח זה גם אחר ההסתלקות (שגם אתה מודה בה)? והרי עתה נוסח זה משולל משמעות לחלוטין, ועכ"פ נאלצים לפרשו בצורה שונה, והוא פירוש שכלל לא קיבל את "עידודו" של הרבי, אלא - כמו שאר הדברים - בדוהו מלבם.

פרסום זהותו של המשיח

לענין פרסום זהותו של המשיח, לעומת כל השיחות שלדבריך מופיע בהם בפירוש שהרבי הוא מלך המשיח (שהוא כמובן שקר גם

וגלוי לעין, שהרי זה לא נאמר בהם בפירוש, אלא רק שלדעתך מוכרחים לפרש כך את הדברים) - וגם אין בשיחות אלו הוראה לפרסם את זהותו של המשיח (ודעת לנבון נקל להבחין בין פרסום השיחה, לבין פרסום מודעות שכל תוכנן הוא למען דעת מיהו המשיח) - הרי לעומת כל אלו יש הוראות מפורשות שלא לפרסם מיהו המשיח! אלא מאי, מכונת-התעמולה-המשומנת-היטב ותעשיית-השקרים הן הן שהעלימו את ההוראות בחיי הרבי, וממשיכות להעלימן גם עתה!

האם ידוע לך שהרבי הגיב בחריפות נחרצת (עד כדי איום בסגירת העתון) בשעה ש'כפר חב"ד' רצה לפרסם מאמר מסויים, שכל תוכנו הי' שמותר לחסידים להאמין שרבים הוא משיח? והנימוק לאיסור הפרסום היה במפורש היות וזה גורם לריחוק יהודים מתורת החסידות.

האם ידוע לך שהרבי הורה בפירוש לדובר חב"ד שלא להתראיין בנושא המשיח, שמא ימשכוהו בלשונו ויוציאו מפיו הצהרה שהרבי הוא המשיח?

האם ידוע לך שבחודש אדר תשנ"ב ציוה הרבי על ש"ב וולפא שלא ידפיס את החוברת שלו "קבלת פני משיח צדקנו"? (חוברת זו נדפסה מיד ובסמוך אחרי כ"ז אדר...)

האם ידוע לך שהרבי ציוה על דוד נחשון (ע"י הרב ירוסלבסקי) שלא יתעסק במבצעי הגאולה לא בהווה ולא בעתיד?

ועוד ועיקר: כשרשמו את שיחת ש"פ חיי-שרה תשנ"ב והכניסו להגהה, נכתב שם בזה"ל:

יעדער שליח דארף זיך אליין צוגרייטן און צוגרייטן אלע אידן במקומו ובעירו וכו', צו מקבל זיין פני משיח צדקנו, דורך דעם וואס ער איז מסביר דעם ענין פון משיח און ווער איז משיח באופן המתקבל צו יעדערן לפי שכלו והבנתו, כולל במיוחד - דורך לימוד עניני משיח וגאולה, ובפרט באופן פון חכמה בינה ודעת, וואס דורך דעם ווערט אפגעלייגט בשכל האדם צו מקבל זיין דעם שליח ומשיח שבדורנו, "שלח נא ביד תשלח".

-- והרבי מחק את שני המשפטים המודגשים הללו, ותיקן שיהי נאמר: וואס ער איז מסביר דעם ענין פון משיח כמבואר בתושב"כ ובתושבע"פ באופן המתקבל... באופן פון חכמה בינה ודעת. עכ"ל (צילום ההגהות בכת"ק נדפס בגליון המאה של 'התקשרות').

~~יעדער שליח דארף זיך אליין צוגרייטן און צוגרייטן אלע אידן במקומו ובעירו וכן צו מקבל זיין פני משיח צדקנו, דורך דעם וואס ער איז מסביר דעם ענין פון משיח און יעדן איד וועט באופן המתקבל צו יעדערן לפי שכלו והבנתו, כולל במיוחד - דורך לימוד עניני משיח וגאולה, ובפרט באופן פון חכמה בינה ודעת, וואס דורך דעם גערט אסגעלייגט בשביל האדם צו מקבל זיין דעם שליח ומשיח שצדקנו, וסוף נע בניד משליח.~~

והנה מאותה שיחה עצמה, ומאותה שורה, אתה למד שיש לפרסם "ווער איז משיח", ושזהו האופן המתקבל! שומו שמים על זאת! מיני' וביה אבא אתה מתקין את הגרזן לגדיעת עץ החיים?!

ואיך יכול אתה לומר שהדיוקים שלך מהשיחות הם הוראה ו"מעשה רב", בה בשעה שאין הם אלא "אייגענע פשעטלאך" שלך ושל אחרים, ואילו ההוראות שניתנו מהרבי בגלוי ולמעשה בפועל הן להיפך ממש! והרי בטח יודע אתה שבאותו מקום שנא' בגמ' "מעשה רב", מפורש שם שאין עושים לא ע"פ הלכה ולא ע"פ מעשה, אלא רק כשהרב מורה לו במפורש עשה או אל תעשה!

ומה לנו הוראה ברורה ו"מעשה רב" גם יחד, יותר מאשר המחאה הגלוי' של הרבי בש"פ נח תשנ"ב בשעה ששרו "חיילי המלך", שאמר שהיה עליו לקום ולצאת וכו'. והרי מחאה זו היתה אחרי אמירת השיחה של "בית רבינו שבבבל", ואחרי ריבוי תשובות חיוביות לדיווחים על החתמות לקבלת פני משיח וכנסים וריקודי-נשים ותופים ושאר מרעין-בישין (והיום אנו כבר חכמים יותר, ויודעים שריל"ג מעולם לא קרא בפני הרבי את כל הדוחות וגם לא את תוכנם - שהרי אי"ז בכח אנושי בזמן שעמד לרשותו - והוא נצטווה להשיב על כל הדוחות בנוסח קבוע, שהוחלף מדי זמן).

ואגב כך עלינו לתרץ קושיא נוספת, מדוע נטרעם פתאום הרבי על שיר שלא היתה זו הפעם הראשונה ששוררוהו לפניו בהתוועדויות? ויודעי פשר דבר יודעים, שבפעם זו קיפץ א' האברכים מול פני הרבי ושר בקולי-קולות, כך שנוסח השיר הגיע בבירור לאזני הרבי, ומיד הגיב בחריפות כנ"ל.

ולכאורה על מה יצא הקצף, הרי היו ל"משיחיסטים" עשרות ראיות "מוצקות" מתשובות ושיחות "מפורשות", מה פשעם ומה חטאתם? אלא ללמדך שכל הראיות וההוכחות אינן אלא "אייגנענע פשעטלאך" אשר רוח תישאם, ודעתו של הרבי אחת היא ולא תשתנה: אסור לגרום לכך שיהודי אחד פחות ילמד חסידות! שום "פשעטל" לא יצליח לשכנע את "יודעיו ומכיריו" שח"ו הגיע (או יגיע) זמן שבו יגרם לרבי נח"ר מפעולה כלשהי הגורמת להפחתה הכי קטנה במספר לומדי החסידות!

והאם ידוע לך הצעטיל בכתי"ק הרבי, מחודש אדר תשנ"ב וכו' נאמר: אין כל חיוב כלל לחפש מיהו משיח וכו'. -- וזאת אחרי השיחה דש"פ משפטים ושאר השיחות שאתה מוכיח מהן "ללא צל של ספק וספק-ספיקא" שאפשר וצריך לפרסם את זהותו של המשיח! האם יש בכח הדיוקים שלך להכריע ח"ו את דעתו המפורשת של הרבי?

כמובן שאיני מפקפק בכח פלפולך לחלק בין לפני כ"ז אדר לאחרי, לשים חושך לאור ולומר על התקופה של "ניטלה תורה" שאינה אלא ניתנה תורה ונתחדשה הלכה, חידוש תורה שמותר ח"ו לרחק יהודים מלימוד החסידות.

אבל לדברייך פרסום זהותו של המשיח אינה גזירת-הכתוב, אלא דבר של הגיון: "כאשר אתה בא לאדם ברחוב ומספר לו שמשיח עומד להגיע, ואומר לו מיהו משיח - זה נתפס אצלו כדבר מציאותי, לא כדבר הפורח באויר" - האם אחרי כ"ז אדר נשתנו הטבעיים, ודבר שהרבי הגדירו שוב ושוב כאמצעי לריחוק יהודים, דבר שהרבי כתב "שאינן כל חיוב כלל לחפש מיהו משיח", הפך פתאום לאמצעי בדוק ומנוסה ל"חיזוק עצם בשורת הגאולה"?

ועוד אתה מוסיף טענה של שטות (והדברים אינם ראויים למי שאמרם): "כשם שכאשר רוצים להמחיש לילדים את אליהו הנביא, מציירים להם יהודי עם זקן לבן..." ראשית, לא בילדים חסרי-דעה עסקינן, אלא בבני-אדם מבוגרים. ובפרט אם רצוננו לפעול גם על יהודים שומרי תומ"צ ויודעי-ספר ומחזיקים בתורת ה' וקרבת אלקים יחפצו (שהרי סו"ס גם הם יהודים, וגם אותם חייבים לקרב לתורת החסידות ולאמונת הגאולה).

שנית, אם ה"משיחיסטים" היו מציירים את המשיח כיהודי בעל זקן לבן, איש לא הי' בא אליהם בטענות, וסביר שגם הרבי היה מאשר ספר ילדים שבו ציור כזה (משא"כ אם היו נותנים את התמונה שלו - דבר שאיש לא הי' מעז להעלות על קצה דעתו לפני כ"ז אדר - כ"ש וק"ו מכך שהתנגד שידפיסו את תמונתו על דפי י"ב הפסוקים).

אבל האם ניתן להסיק מהמשל שלך, שבמקום לצייר את אליהו כיהודי בעל זקן לבן, עדיף לתת תמונה של הרב מ' אליהו? והרי זה "ממחיש" ו"מחזק" וכל שאר סיסמאות השקר הנבובות!

האם ניסית לערוך משאל בין אנשים ברחוב, ולבדוק מה נראה להם כ"חיזוק אמונה" יותר, ציור של "משיח" דמיוני בעל זקן לבן, או תצלום של "משיח" שוכן עפר? ומניין לך הבטחון "ללא ספק וספק-ספיקא" שהתמונה "מחזקת את עצם בשורת הגאולה"? ובבטחון המופרז שלך, ועל-סמך מְשַׁל ילדותי, נפשות אתה קובע!

אני מהפך את דף העיתון, והנה גם דעתך מתהפכת כחומר חותם! פתאום נשמעים מפּיך גם דברים "שפויים" ר"ל, ואתה אומר: "אני משתדל תמיד שלא לצרום את האוזניים של הסובבים אותי..." הרי בעמוד הקודם קבעת כי "אפשר וצריך לפרסם את זהותו של משיח", ו"כמובן" שזו דעתו של הרבי, והנה לפתע גדרים אתה מטיל בקיום מצוה זו: הני מילי שצריכים לפרסם את זהותו של המשיח, זהו רק כשיש אוזניים אטומות ובלתי רגישות, אבל אם קיים חשש צרימת אוזן ח"ו, או אם "בעלי השמחה אינם נמנים על חסידי חב"ד והם לא מעוניינים" לשמוע מיהו המשיח - אזי בטל ה"צורך" לפרסם את זהותו של משיח, ומבוטל ה"מעשה רב" של הרבי "שהורה לנו ללכת בדרך זו", בכך "שעודד את שירת והכרזת "יחי", למרות הפירסום הרב שניתן לדבר בתקשורת האלקטרונית והכתובה בעולם כולו" - פירסום שכידוע לא הבחין בין אוזן לאוזן, בין מי שמעוניין לשמוע ומי שאינו מעוניין...

אבל כנראה ש"נתנו לך להבין" שדברך אינם "משיחיים" דיים, ותוך-כדי-דיבור אתה מסתייג ואומר שצרימת-אוזן אינה יכולה להזיק... זה "רק" ממעיט את הסיכוי שהדברים יתקבלו על אוזן השומע...

כלומר, אי-קבלת דברי "בשורת הגאולה" הוא מילתא זוטרתא, היזק שאינו ניכר, אין מה להתחשב בו, ויש להמשיך ולהשמיע בגלוי את הדברים הצורמים... והני מילי באחרים, אבל אתה תמשיך ותמסור רק "חצי דבר"... שפתיים יישק!

בהמשך דבריך אתה מתייחס לסוגיית המשיחיות והנבואה ע"פ ההלכה, וכאן נראה בעליל שנותר בך חלק ניכר של "שפיות". נראה אם תעמוד בך הרוח שלא לחזור בך מדבריך אלו, גם אחרי שיתפרסמו באותו עיתון פלפולים חריפים שיבואו לסתור את דעתך (שלדעתם זו "כפירה" ע"פ נגלה ולא רק ע"פ חסידות). ובוודאי ימצא (או ימציא) איזה סיפור של החסיד בעל המס"נ, להורות שאין הברדל בין המישור ההלכתי למישור החסידי, וכל המפריד ביניהם הוא נרגן מפריד אלוף ר"ל.

מענין לענין, בוודאי זכורה לך שיחתו של הרבי אחרי מלחמת יוהכ"פ (ושמא אחרי מלחמת ששת הימים): "לא נביא אנכי ולא בן נביא". וכשרמ"ס ע"ה פרסם אז בעתונות אודות נבואתו של הרבי, חזר הרבי ואמר בשיחה נוספת: הרי אמרתי בפירוש לא נביא אנכי ולא בן נביא...

ויש לחקור, כשנביא משמיע דברים, ולא זו בלבד שאינו אומר "כה אמר ה'", אלא אומר במפורש "אין אלו דברי נביאות". האם ע"פ חסידות הוי נבואה אם לאו?

והנה שוב אתה קובע דברים מוזרים: "כאשר אתה בא ליהודי, ובפרט היום, ואתה אומר לו שהרבי מליובאוויטש אמר בנבואה ש"הנה זה משיח בא" - הוא נוטה להאמין בזה יותר מהר מאשר אילו היית בא אליו ואומר לו שהרבי בתור צדיק או בעל רוח-הקודש אמר שהגאולה כבר בפתח". עכ"ל. וכל דבריך אלו הם דברי נביאות שאין להם על מה שיסמוכו. כמובן שלא ערכת שום "משאל" לפני שקבעת את קביעתך זו, ואין זו אלא הזייה מפרי דמיון הפורה, המנותק מעולם המעשה.

וכמובן שהתוספת "ובפרט היום" משוללת הגיון: כל יום שחולף מקשה עוד יותר את האמונה בדברים שנאמרו לפני כחמש

שנים ועדיין לא נתגשמו לעיני בשר, ושום אדם נורמאלי לא יאמין שאלו הם דברי נבואה דוקא בגלל שעברו ימים ושנים.

במענה לשאלה מה דינו של מי שהלך לדרוש בבתיכ"נ ולא הזכיר את קבלת פני משיח, אתה משיב שהוא קיים את עצם הענין, אבל לא בשלימות, היות והיא חיסר את "נשמת" הדבר.

מסופקני אם היית מתבטא כך, אילו ראית את הגהותיו של הרבי לשיחת ש"פ חיי-שרה תשנ"ב (צילום ב'התקשרות' הנ"ל), ששם נאמר בזה"ל:

אלע פרטים אין דער עבודת השליחות פון הפצת התורה והיהדות והפצת המעינות חוצה, דארפן זיין דורכגענומן בגלוי מיט דער נקודה - ווי דאס פירט צו קבלת משיח צדקנו.

דאס הייסט: אלע פרטים אין דער עבודת השליחות פון הפצת התורה והיהדות והפצת המעינות חוצה, דארפן זיין דורכגענומען בגלוי מיט דער נקודה - ווי דאס פירט צו קבלת משיח צדקנו.

הרבי "רק" העביר קולמוס למחיקת התיבה "בגלוי"! כלומר: הדרשה בביהכ"נ כשלעצמה היא דבר שלם, וההליכה למבצע תפילין היא דבר שלם - גם אם לא הזכירו בגלוי דבר וחצי דבר על "קבלת פני משיח צדקנו". ורק כוונת הדורש וכוונת מניח התפילין צריכה להיות לשם קירוב הגאולה.

וזו דוגמא נוספת לסילוף מהותי של דברי הרבי מן הקצה אל הקצה, לעשות עיקר העיקרים מדבר שהרבי מחק אותו לחלוטין!

ומכאן נמצאת למד, שגם דברים היוצאים מפין בוודאות גמורה כיוצאים מפי הגבורה ("כמובן שאם הוא היה פועל כפי שכתוב בשיחת חיי-שרה הנ"ל, והיה מקשר את כל העניינים עם קבלת פני משיח, זה היה מוסיף תוקף בעניין") - לא מן הנמנע שיהיו להיפך ממש מדברי הרבי.

ועוד אתה למד על תוקפם של פרשנויותיך לשיחותיו של הרבי, שאתה מסתמך על הבנתך בשיחה כאילו זה נאמר שם בפירוש ("כפי שכתוב בשיחת חיי-שרה הנ"ל"), בה בשעה שזה לא נאמר שם כלל וכלל, ואדרבה וכו'.

אסיים בענין שלא נגעת בו במישרין ב"ראיון", אבל הוא קשור לכללות המדובר לעיל. יש לך בוודאי שיעורי חסידות עם "בני תורה"; האם הרהרת פעם, מדוע לפני כשלושים שנה היו נספחים בחורי ישיבות "ליטאיות" אל תומכי-תמימים, וכיום זה כמעט מן הנמנע?

ניתן למנות סיבות רבות לתופעה זו (ש"ההסתה" הליטאית אינה אף לא אחת מהנה!), אצביע על אחת בלבד; אילו יבוא אחד משומעי לקחך לישיבת ... ויראה למול עיניו את תמונתו של הרבי, ותחתיה הסיסמא "יחי אדמו"ר מה"מ לע"ו". האם זה יפעל בו תנועה של קירוב או ריחוק? ולו גם תסביר לו את כל ההסברים שלך כיד ה' הטובה עליך, ונניח שהוא יקבל את דבריך, האם זה יגרום לו לרצות ולחסות גם הוא בצל התמונה, או שמא לכל היותר תצליח לשכנע אותו שזו אינה ע"ז ח"ו כמו שנראה לו במבט ראשון, וגם ניתן להבין בדוחק את הסיסמא "יחי" וכו' (כלומר, שאין מתכוונים למה שנאמר בסיסמא, אלא לדברים אחרים הנרמזים בה והידועים רק ל"ח). אבל מה לו ולצרה הזאת? למה לו לחיות ב"יש ליישב בדוחק" כשהוא יכול להמשיך ללמוד במקום שהוא לומד בדרך הסלולה של היהדות?

פעם ציוה הרבי לאברך א' שיעסוק בחינוך, וכשהוא פנה לישיבה בכפ"ח הועידו לו תפקיד של ממונה על הנקיון וכד'. הוא שאל את הרב חודקוב ע"ה אם בכך הוא ממלא את מה שהטיל עליו הרבי לעשות, והרב חודקוב השיבו, שאם מביאה אִם את בנה לישיבה, ורואה שהבנין אינו נקי כדבעי, היא מסרבת להשאיר שם את הבן, והאחריות לכך היא על הישיבה! וא"כ שמירת הנקיון היא חלק מעבודת המחנכים. עכ"ל.

והנמשל מובן. אם בחור ישיבה אינו רוצה להצטרף ולהיות כאחד ה"תמימים" בגלל שרואה על הקירות דברים מוזרים, ובגלל שהוא שומע "הכרזות" ש"צורמות" את אזניו, ועוד ועוד דברים אשר לא שיערום אבותינו - האחריות המלאה לכך מוטלת על ראשי

הישיבה, דמו ודם זרעיותיו בראשם! הקולר תלוי בצווארם, הם האשמים הבלעדיים בכך ולא ח"ו הרבי!^{VIII}

ועליהם לעשות חשבון-צדק בנפשם, לשוות בעיניהם כאילו נכנסים ל"יחידות" אל הרבי ושואלים אותו: רבי! האם מותר לגרום שלא יתרבו ספסלים בישיבות חב"ד ובלמוד הדא"ח, או שמא אין בכך כל פסול, העיקר שנמשיך במבצעים שבדינו מלבנו.

ומי שזכה להיות אי-פעם ב"יחידות", ומי ששמע את הרבי ולמד את תורתו במשך ארבעים שנה, לא יהי' לו כל ספק מהו המענה ל"שאלה" זו.

חובת המשפיעים היא להמשיך אחריהם את הבחורים, ולא להתירא מהם ולהניח להם למשוך את המשפיעים באפם לכל אשר נושבת הרוח שטות שלהם.

וה"ה בכל מיני הכיתובים שעל "דבר מלכות" וכד', שתועמלני המשיחיות יודעים לדווח שהציבור ממשיך ללמוד ברבבות הקונטרסים המחולקים מדי שבוע בשבוע וכו', גם אם נכתב עליהם "שליט"א" או "יחי" וכד'. אבל כל בר-דעת יודע היטב שאיש (מבחוץ) אינו נמנע מללמוד בשיחה שכתוב עליה "צוקללה"ה", משא"כ רבים (ולו יהי אפילו אחד ויחיד!) הם הצנועים המושכים את ידיהם מללמוד בשיחות שלא נועדו אלא "לצרום" את האוזן ו"לדקור" את העין.

נ.ב. בכל האמור לעיל התייחסתי לדברים הנאמרים בעיתון כאילו כך בדיוק יצאו מפין, ולכן דייקתי בהם הדק היטב. אך בטוחני ששמו בפין דברים שלא אמרת אותם מעולם, או ששינו בהם בצורה שתתאים לעיתון ותהי' לרוח הקוראים והעורכים. אבל אני אין לי אלא מה שעניי רואות, ולדאבוני לא נגלה לי מאומה מסוד ה' ליראיו.

(VIII) מעשה שהיה בא' המשפיעים בישיבת תת"ל, שעלתה בידו לקרב א' מתלמידי ישיבת בריסק ללימוד הדא"ח, עד כדי כך שפעל עליו גם לבוא לישיבה הנ"ל. כשאותו בחור שמע את "הכרזת הקודש" יחי אדמו"ר מה"מ לע"ו, פנה עורף לישיבה ולתורת החסידות גם יחד, עד כדי כך שגילח את זקנו (שגידלו גם בישיבת בריסק), והסביר שהוא עושה זאת כדי לשרוף כליל את הגשרים עם חב"ד שלא יוכל לשוב לשם עוד!

האין זה פשע לייחס מעשה שכזה לרצונו הק' של רבינו?! ואתה נותן יד לפושעים!

דמיון או מציאות

א' מתל' הרב יואל כהן

בקובץ משיח וגאולה גליון ב' מבאר הגה"ח המשפיע ר' יואל שי' כהן באריכות ובטוב טעם עפ"י פנימיות הענינים מדוע דווקא הרבי הוא יגאלינו.

חושבני שביאור יסודי ומאידך פשוט בענין עיקרי זה, הי' מן הראוי שכל אחד מאתנו ידע זאת. ואף אשר אמונתינו נובעת מדברי הרבי אשר נשיא הדור הוא המשיח שבדור וכו', בכ"ז אינו דומה היודע מציאותו של דבר למי שגם מבין זאת, שכפשוט אצל האחרון מתקבל זאת יותר.

ולדוגמה, אדם המתעסק בעניני רפואה ורוצים להסבירו אשר תרופה פלונית מועילה למחלה פלונית, הנה אפשר לעשות זאת בשתי צורות, או להוכיח שכך אמר רופא גדול המקובל על כולם, או לבארו סיבת המחלה בגוף ופעולתה של התרופה כך שבדרך ממילא יבין איך שהתרופה מועיל למחלה, ופשוט הוא שבאופן השני הענין מונח יותר אצל הלומד.

וכך בענינינו כשמבינים שענינו של רבי הוא לקשר אותנו עם אלוקות ומאידך גיסא ענינו של משיח הוא לקשר ולגלות בכל העולם את האלוקות שבו, היינו גמר ושלימות הפעולה של נשיא הדור, א"כ ברור שנשיא הדור הוא המשיח.

אך הנה קמו אנשים שרוממות משיח בגרונום (שדווקא מהם הייתי מצפה לקבל בשמחה ביאור שכזה אשר מוסכם הוא גם עליהם - ללומדו ולעשות מסביבו טומל באשר זהו כל ענינם) ומצאו לנכון להשיג על מאמרו בדברים שלולא הייתי רואה אותם קשה הי' להאמין שאכן נדפסו. ואתיחס כאן לנקודות ספורות בלבד.

*

כך נכתב בקובץ אהלי תורה גליון מא (נח) עמ' 29, בתגובה על מה שכתב הגה"ח ר' יואל שי' "דמה שאירע בג' תמוז אין זה איזה

דמיון וכיו"ב אלא מציאות" - ד"יש להבין מנין ברור לו זאת".
ולאחרי הסברת השאלה מביאים סיוע לדבריהם:

וראה שיחת ש"פ תרומה תש"י וז"ל: המאורע שאירע כו' אינו אלא לעיני בשר שלנו ואינו אלא נסיון בלבד ... שכל ענינו הוא **שמעלים ומסתיר על האמת**. אלא שעדיין צריך ביאור והסבר על כך שע"פ תורה צריך לומר עתה קדיש וכו'.

וראה בזה גם: (א) בשיחת ליל שמח"ת תשי"א לתלמידי התמימים ההולכים לערוך הקפות בכו"כ בתי כנסיות וז"ל: ... לבאר ליהודים שפוגשים שם, שבאמת משה לא מת, ואין שום שינוי, כי אם, שנעשה נתינת מקום לקס"ד כו'...

(ב) בשיחת ש"פ ויגש תשמ"ז בס"ח וז"ל: ... כאשר נשמעת טענה בעולם ש"ספדו ספדנייא וחנטו חנטייא" - אזי צריכים לומר בפירוש את המציאות האמיתית ע"פ תורה, ואין מה לחשוש כיצד תהי' התגובה כו'...

ולסיכום: אנו אין לנו אלא דברי בן עמרם, וכמו שמסיים בשיחת ש"פ תרומה תשי"א בקשר למאורע שאירע כו' שאינו אלא נסיון.

ועד"ז בעמ' 36 (לאחרי ומסיימים בטוב):

נראה שמה **שפשוט** אצל הרבי - שהמאורע **אינו אלא לעיני בשר שלנו, ואינו אלא נסיון**, הרי דבר זה אינו מתקבל כלל בפשטות, ואדרבה יש לו ע"כ קושיות וצ"ע וצע"ג.

[ויש להבהיר שקטעים אלו שנכתבו כהשגה על דברי ר' יואל מדברים במפורש על שאלת דמיון או מציאות].

והנה הקורא התמים שנתקל בקטעי שיחות אלו המצוטטים בקשר להמשך חייו הגשמיים של הרבי נשיא דורנו מקבל את הרושם שהרבי פשוט הכריז על הרבי הריי"צ כעל מי "שלא מת", וכנראה מסתובב בינותינו כמו לפני י' שבט ה'תש"י, שהרי מילים מפורשות הן "המאורע שאירע וכו' אינו אלא לעיני בשר שלנו ואינו אלא נסיון בלבד".

ואין לומר שהבנת המצטטים מילים אלו הוא בנוגע להמשך השפעותיו של הרבי הריי"צ כרבי, שהרי כמוזכר לעיל הציטוטים הם בהקשר לשאלת "דמיון או מציאות", ללא שום ויכוח בקשר להמשך הנהגתו של הרבי. ואכן במקומות רבים מספור צטטו קטעים אלו בקשר ל"חיים בגוף גשמי כפשוטו" של הרבי, כש"ההוכחה הפשוטה" היא מחייו הגשמיים של הרבי הריי"צ.

ובאמת גם הם אינם סוברים כך, אך היות וזה הרושם הפשוט שמתקבל מדבריהם, נזכיר לקורא היקר, כמו גם לצבור שמצטט קטעים אלו בכל הזדמנות, כי בשיחות רבות מתייחס הרבי במפורש ל"חיים חיותו בעלמא דין" של "כ"ק מו"ח אדמו"ר" וכותב תר"מ-תש"י (או בנוגע לזמן נשיאותו בחיים חיותו בעלמא דין תר"פ-תש"י), כמו בשיחת בית רבינו שבבבל, ששם מבאר את המספר 770 ומחלק בין 7 ל-70 ומסביר ש-70 הם כנגד שנות חיים חיותו בעלמא דין.

ידוע ג"כ שאחד כתב לרבי על הרבי הקודם בתואר שליט"א, והרבי מבאר שנהנה לקרוא זאת שכן חייו הרוחניים של הצדיק הם חייו העיקריים והם ממשיכים ביתר שאת לאחרי ההסתלקות (ביאור שידוע היטב לאותו צבור, שכן גם אותו מצטטים תוך השוואה כוזבת להדפסה ברבים שליט"א על הרבי ואכ"מ).

ואם יתמה מישהו על הלשון "אינו אלא לעיני בשר", שממנו לכאורה משתמע שלא קרה כלום גם בגשמיות, הרי כך כותב הרבי גם לאבא ששואל האם לגלות לילדים שהאמא נפטרה, וזלה"ק (אג"ק ח"ד אגרת א'קיט):

במענה על שאלתו אם לגלות לילידיו על דבר פטירת אמם ז"ל, הנה לדעתי לאט לאט יסבירם שהאלקים הביאה עתה למקום כזה שאינו טובלת כל חלי ומחלה ואשר מקום כזה נמצא בשמים ... וגם עתה רחמי האם על הבנים והבנות ומתגעגעת ... והשינוי הוא רק בזה שאין רואים בעיני בשר כו' וכו'.

כשהכוונה הפשוטה היא לכל הדעות המשך עניינה הרוחני של האמא הדאגה לילדים וכיו"ב ולא גופה הגשמי.

וכבר אינני מדבר על כך שכל התייחסותו של הרבי למאורע די' שבט ה'תש"י הוא כאל הסתלקות, החל מטהרה קריעה קדיש ועד ליארצייט.

[וע"כ בטח ישיבו שהרבי בעצמו אומר "צריך ביאור והסבר ע"כ שע"פ תורה" ... אך מעניין שאותו רבי שאמר "המאורע שאירע ... אינו אלא לעיני בשר", ואמר "לכל לראש צריכים לדעת שאין מה להתפעל מהעולם מה יאמרו וכו', מכיון שכן הוא האמת ע"פ תורת אמת יש להכריז ע"כ באופן גלוי", הנה בנוסף לזאת אמר "שע"פ תורה צריך לומר עתה קדיש". ואם נסביר שאין שינוי גם בגשמיות ואין הסתלקות כלל מדוע יש לומר קדיש על הרבי הריי"צ ולא על אנשים שרואים אותם חיים. ואין לומר שזהו בשביל העולם, שכן "אין להתפעל מהעולם"].

ובכלל מעניין שעד ג' תמוז ה'תשנ"ד חשבנו שבתש"י היתה הסתלקות ובג' תמוז התחדש דבר מפליא אשר לא היתה הסתלקות בי' שבט !!!

ואני בתחלה סברתי לתומי שבראיות אלו אצליח לשנות את תפיסת עולמם, אך טעות היתה בידי, שכן כך מצאתי כתוב באותו קובץ באותו מאמר עצמו בהערה (עמ' 33):

דהמיוחד בכ"ק אדמו"ר מוהריי"צ שאף שהרבי מבאר שהי' כאן ענין של הסתלקות כמבואר מפורש בהשיחות.

ומה מאד השתוממתי כשראיתי זאת, דמה מקום יש לצטט קטעים שמדברים במפורש בשלילת הפסקת עניני הרוחני של הרבי הקודם (שהרי בגשמיות לא שייך לומר כך, היות והיתה הסתלקות) בשעה שדנים על הסתלקותו בגשמיות של הרבי, כזכור בשאלת דמיון או מציאות, כשאינן שום וכוח על המשך נשיאותו של הרבי כנ"ל.

אינני יודע כמה לתלות זאת, אם בסכלותם של אנשים שבעמוד אחד מצטטים שיחות כראי' שאין שום שינוי בחייו הגשמיים, ומבינים שלא היתה הסתלקות בי' שבט ה'תש"י, ובמס' עמודים אח"כ כותבים מפורש ש"הי' כאן ענין של הסתלקות". או שמא כוונה זדונית יש כאן לצטט שיחה כשברור לכותב שהקשר אינו נכון. אך בכך איני חושדם.

ואולי כשמיטשטש ההבדל בין דמיון למציאות מיטשטש גם ההבדל בין דברים שהרבי אומר לבין כאלה שעפ"י השקפתינו מאוד כדאי שיאמר.

(להעיר שבכל הנ"ל לא התייחסתי לגופו של ענין דמיון או מציאות, שכן זו סוגיא בפני עצמה^{IX}. ובאתי רק להעיר על עיוות וסילוף משמעות שיחות, דבר שגם הם מודים בו).

(IX) ונקודת הענין הוא:

אמונה אמיתית פירושה שדברי התורה הנם לא רק ברוחניות אלא חודרים גם בגשמיות, שהיא גדרי העולם, ולכן כשהתורה אומרת שדבר מסוים יקרה או לא יקרה הרי כך יהי' בפשטות הכי גמורה בגדרי העולם, ולא שברוחניות הדבר יתקיים ואילו בגשמיות (בגדרי העולם) הוא לא יתקיים (אף שיהי' לו "דין" גשמיות ונקרא לזה בגשמיות כפשוטו רק שלא נראה, לא נשמע, לא נוכל למשש, בדיוק כדבר רוחני); ח"ו לומר כן, שהרי כשהתורה אומרת שהגאולה תבוא - היא תבוא בגשמיות בגדרי העולם, וכן כשהיא אומרת שלא ירד מבול הרי שבגדרי העולם כפשוטו לא ירד מבול (ולא שירד מבול עד שתבל ומלואה תמחק רק שיהי' זה "לעיני בשר").

וח"ו לומר שבדרך כלל דברי התורה מתקיימים כפשוטם, ולעיתים נדירות מתקיימים הם "כפשוטם [עם ההוספה] לא לעיני בשר" (שלכן לפני ג' תמוז היינו צריכים להאמין שלא יקרה ג' תמוז ואילו בד' תמוז צריכים אנו להאמין שזהו רק לעיני בשר) כי התורה **בכל המקרים** היא תורת אמת, ומשום כך כשהיא אומרת שדבר מסוים לא יקרה הוא פשוט לא יקרה.

[דרך אגב יש "הסוכרים" (במחכ"ת כפי שיבחינו הם בעצמם במסקנה העולה משיטתם, ריח כפירה יש כאן) שדברי התורה עלולים להתקיים רק ברובד הרוחני, אלא שיהי' לו דין של גשמי (נקרא לו גשמי ונכריז שזהו בגשמיות כפשוטו), אף שלגבינו הוא רוחני ככל דבר רוחני אחר (שלכן הוא ב770- אף שאין רואים אותו שם ...), ומסתמכים על טעות בנ"י כשהראה להם השטן מטתו של משה.

וקשה לי לדבריהם היו צריכים בנ"י להאמין שמשה ירד כבר ונמצא אתם רק שהם אינם רואים אותו ... דבר שאינו נכון; אלא ודאי צריכים היו בנ"י לדעת שדברי משה אמת, שעה לא נפלה מהם, ומתקיימים הם כפשוטם, רק **שהם** אינם יודעים מהו ההסבר דקיום דברי משה, היינו איך מתקיימים דבריו, ולא להחליט מדעתם על הסדר מסוים, לדבוק בו (כאלו שמעוהו משר התורה בכבודו ובעצמו) ולהכריז שזוהי דעת התורה וכל החושב אחרת כופר הוא (דכל הפוסל במומו פוסל אף שאינו רואה הפסול בעצמו).

וזאת נוסף להבדל הפשוט ששם במפורש נאמר **כמין דמות** משה הראה להם וערפל הי' וכיו"ב, ולא שהי' זה בגדרי העולם ככל מות אדם אחר].

העולה מכל הנ"ל הוא שלא שייך לומר שע"פ תורה לא תיתכן מציאות של ג' תמוז, דא"כ לא היתה מציאות כזו כלל גם בגדרי העולם. ועל כל השאלות הקשות יכולים אנו לומר רק "שאינן אתנו יודע עד מה". והתירוץ היחידי הוא שהקב"ה יביא את הגאולה בפשטות תומ"י ממש, וה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום".

* * *

עוד כותבים שם (עמ' 31) אשר הגה"ח ר' יואל "חוקר אם יש מקום בינתיים למנהגי "הילולא" וכותב שלדעתו נראה פשוט הדבר שביום ג' תמוז (בינתיים, עד ההתגלות בקרוב) צריך לנהוג מנהגי יום ההילולא"

ולא הבנתי איפה מצאו במאמרו של ר' יואל "חקירה" אם צריך "בינתיים", ואיפה כותב "שלדעתו" יש לנהוג מנהגי הילולא.

ההתייחסות היחידה במאמרו למנהגי הילולא היא "ואותם המטיפים שאין צורך לנהוג את הדינים והמנהגים דיום ההילולא, הוא היפך התורה", היינו שאין כאן חקירה, שתי אפשרויות, ואין נזקקים כאן "לדעתו" אלא זהו דבר פשוט שע"פ תורה במצב של הסתלקות (ובנדרו"ז ג' תמוז) יש לנהוג במנהגי הילולא.

אך לדידם אין זה דבר פשוט, ומשיגים על כך, וראי' לשיטתם מצטטים (שוב בקשר לרבי הרי"צ)

"אלא שעדיין צריך ביאור והסבר ע"כ שע"פ תורה צריך לומר עתה קדיש וכו'" ... כלומר, אף שלפועל אצל כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ הי' ענין אמירת קדיש בפועל, כפי שראינו ומשמע משיחה זו גופא.

וכאן חייבים אנו לעצור ולהבהיר לקורא היקר, איך משמע משיחה זו גופא שהיתה אמירת הקדיש, דלכאורה הרבי אומר שצריך ביאור והסבר ע"כ, והיכן מצינו החלטה שצריך לומר קדיש;

אלא שכל הקורא את המשפט מתחלתו ועד סופו "צריך ביאור והסבר ע"כ שע"פ תורה צריך לומר עתה קדיש", מבין שדברי הרבי פשוטים הם, מחד גיסא ברור ופשוט שיש לומר קדיש, שכן "ע"פ תורה צריך ... " (והסיבה לכך בפשטות היא שהיתה הסתלקות), וזו קביעה פשוטה שאין בה ספק כלל, וכלשונו הק' "ע"פ תורה צריך", אלא שלאידך גיסא צריך ביאור והסבר מדוע, מהי הסיבה לכך שע"פ תורה יש לומר עכשיו קדיש (היינו שהספק הוא בטעם הדבר ולא האם ע"פ תורה צריך או לא צריך). שלכן, כלשונם "לפועל אצל כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע הי' ענין אמירת קדיש בפועל, כפי שראינו ומשמע משיחה זו גופא".

לאחרי הבהרה זו (שכפי שהוזכר, גם לשיטתם היא), נמשיך לצטט את השגתם "אומר הרבי שאי"ז בפשטות כ"כ אלא חידוש ועד שטעון הסבר מיוחד". ולא הבנתי היכן מצאו בדברי הרבי שזה שאומרים קדיש על הרבי הרי"צ הוא חידוש, והלא מפורשים דבריו הק' שע"פ תורה צריך לומר עתה קדיש וכפי שביארנו (גם לדעתם) שכל השאלה היא מדוע לומר (וכפשוט שמשאלות ואי הבנות בסיבת דיני התורה ח"ו לא נשנה את המעשה בפועל שהוא קיום הדינים בשלימות) ולא האם לומר קדיש, שאלה שעלולה להוביל למסקנה שאי"צ לומר קדיש (כפי שרוצים הם להקיש בטעות לנדו"ד).

ובאמת יבוא השואל וישאל, אם אכן לא ברור לנו מדוע לומר קדיש אולי א"צ לומר קדיש, והסיבה היא פשוטה, שבמצב של הסתלקות יש לנהוג את כל מנהגי ההסתלקות, משום שכך התורה אומרת, גם אם יש ע"ז שאלות וקושיות עצומות, ויחד עם המעשה בפועל אפשר לשאול ולהקשות מדוע אבל אין בכוחם של קושיות לשנות כהוא זה מדיני התורה הברורים שניתנו למצב זה.

ומכאן ההיקש לנדו"ד ברור, כשם שאז כשהיו שאלות ונזקקנו ל"הסבר מיוחד" בכ"ז המעשה בפועל הי' ברור, וזאת משום שאין קשר בין השניים - שאלות וקיום בפועל, כך בנדו"ד, אף שיש שאלות קשות לאי"ע מאז, עדיין עלינו להצמד לדיני התורה ולא ח"ו מדעתנו להסיר דינים ומנהגים.

לא נעלם ממני שיש המכחישים את מאורע ההסתלקות בג' תמוז (וכפי שהזכרתי שסוגי' בפני עצמה היא ואכ"מ), אך באתי להבהיר שדבריו של הגה"ח ר' יואל שי' בנוגע למנהגי ההילולא פשוטים הם, וכל ראיותיהם מהנאמר לגבי הרבי הרי"צ, הק"ו שעושים מזה וכו' מופרכים מיסודם.

* * *

עוד כותבים שם (עמ' 31) בקשר להפצת בשורת הגאולה עם זהות הגואל:

נ.ב. מובן ופשוט שכל הנ"ל מתיחס רק לעצם ענין בשורת הגאולה ולא להפרטים בהאופן שצריך להיות הדבר, ופשוט הדבר שכל זה צריך להעשות (כפי שגם מזכיר הר' יואל כהן) באופן

מכובד ... הן במראה החיצוני והן ובעיקר בתוכן הדבר שמפרסמים ... ובודאי שבכ"מ צריך להיות **אופן** הפרסום מתאים עם החלטת השליח והרבנים החסידיים שם, ובהתייעצות עם ה"עשה לך רב" שלו וכו', **וזה פשוט**.

משמח לקרוא את הדברים שחור ע"ג לבן עם משמעות ברורה שלא צריך לפרסם הכל בכל מקום, ויש בזה הגבלות איך וכו', והדברים נקבעים לפי החלטת השליח והרבנים החסידיים, רציתי רק לעורר ע"כ, שלא מספיק רק לכתוב זאת, אלא צריך גם לדבר ע"כ באותו טון שבו שומעים שכן צריך לפרסם (שלאחר שהוסרו ההגבלות אפשר לפרסם הכל), והחשוב מכל צריך להתנהג כך בפועל.

ובהקשר זה נזכרתי בתהלוכה שביעי של פסח השתא, לבחורים שהלכו חולק חומר לקחת לבהכ"נ ולהניח שם "דבר מלכות" מהשנים נא-נב, כששנת ההדפסה היא נ"ז, ובאותיות ברורות כתוב כ"ק אדמו"ר שליט"א, כאלו הודפסו הדברים בנ"ב, ובגב החוברת באותיות מודגשות "יחי מלך המשיח" (לא בר"ת כ"א באותיות ברורות בתוך משפט שכולו מודגש). ואכן רבים לקחו את השיחות ואף הניחום בכהכ"נ שאליהם הגיעו.

אך בואו ונבדוק האם הי' איזה שליח או רב חסידי השייך לבהכ"נ במנהטן שהחליט על אופן פרסום זה, שהנו לכל הדעות חסר רסן ממדרגה ראשונה.

דוגמה נוספת נזכרתי בעיר בני ברק, מעוז ה"עולם" החרדי, נמכרים במרכזי צבור, לצד עיתוני כפ"ח - עיתוני בית משיח, שבהם כתוב כמעט כל העולה על הדעת, החל משליט"א מלך המשיח ועד לחייו הנצחיים כפשוטו בגשמיות ממש של כ"ק אדמו"ר מה"מ שיל"ו, וכיוצא בדברים כגון אלו.

ואני תמה, האם באמת השליח או הרב לנדא רבה של בני ברק, שהוא גם רב חסידי, החליט שאפשר לפרסם את הנ"ל שחור ע"ג לבן במילים ברורות בחוצות העיר. האם לדעתם באותו אופן שבו כותבים לחסידי חב"ד אפשר לכתוב לליטאים בבני ברק?

עד כמה שאני יודע (והלואי וטעות בידי) לכל מקום שרק יסכים למכור את "בית משיח" יביאו את עיתונם, גם אם השליח או הרב החסידי לא הביע את דעתו בנושא ...

כמדומני שכותבי השורות שצטטתי לעיל יודעים היטב שלא כל דבר יש לפרסם בכל מקום. וכשכן מפרסמים דברים אלו הרי"ז גורם להרחקת יהודים מחסידות, מהרבי, ממשיח, עם כל החומרה שבדבר ועם כל הכאב שיש לרבי מכך.

וא"כ מדוע שלא ישמיעו את קולם, הרי מדובר בדברים שהרבי זעק עליהם, וגם לדעתם אין לפרסם באותו אופן בכל מקום. כשם ששומעם קולות האומרים וחוזרים ואומרים לפרסם ולפרסם יש לשמוע את קולותיהם כשצריך להגביל את הפרסום, והאם לפנינו איכפתיות אמיתית ממשיח, מהגאולה, מהרבי? או שמא הסחפות בגל חיזוק האמונה ...

* * *

ומסיימים בטוב - הגיע הזמן, שבמקום שאלה התבצרו "למעלה" ואלה "למטה", ירדו האנשים (כמו הכותבים בחוברת זו) וישבו למטה (אם לא בתפילות עכ"פ בפארבריינגענס בשבתות), ידברו אחד עם השני, ואם צריך ינסו להוכיח אחד את השני.

סוכ"ס אחים אנחנו "בני איש אחד אנחנו" וגם אם לא ישנו זה את זה עכ"פ לאט לאט יתרחב מעגל הנקודות המוסכמות (הקיים בין כה וכה).

יחשוב כל אחד אליבא דנפשי' לאן מובילים דבורים בסגנון של "אנן בדידן ואינהו בדידהו" ליצירת שני מחנות, דבר שמתחיל מ770- ונותן דוגמא לקהילות חב"ד בעלם כולו, ואיזו דוגמא זאת לתמימים הצעירים שנולדים בתוך פילוג. והאם זה מה שהרבי רוצה או שהרבי רוצה שנעשה מאמץ עילאי לאחד עד כמה שאפשר (ולפחות יועיל האיחוד לבחורים) כידוע שאחדותם של החסידים תביא את משיח.

מדוע שלא יעשו שיעור בשיחותיו של הרבי בשנים האחרונות בזאל למטה (אפילו בערבים באחד מימות החול) שיעור שימסר ע"י חשובי המשפיעים (מאלו שענין המשיח אצלם בפנימיות יותר), שלכל לראש יסחף קהל רב ויביא קירוב לבבות מאין כמותו.

ויה"ר שנזכה כבר לגאולה האמתית והשלימה ונכריז כולנו
כאיש אחד בלב אחד:

יחי אדונינו מורינו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

תחיית המתים לפני ביאת המשיח

ברוך אבערלאנדער
בודאפשט, הונגריה

בשיחה מי"ג שבט תשי"א סעיף ט (לקו"ש ח"ב ע' 518-517)
כותב כ"ק אדמו"ר זי"ע:

מען האט ביי מיר געפרעגט: וואס זאג איך, אז עס וועט זיין
בקרוב והקיצו ורננו שוכני עפר והוא בתוכם, און דער רבי וועט
אונז ארויספירן פון גלות - דער סדר איז דאך: ביאת המשיח וימות
המשיח, און ערשט אין א צייט ארום וועט זיין תחיית המתים. אזוי
ווערט דאך געבראכט אין חסידות אויך.

דער ענטפער אויף דעם: כאטש בכלל איז דער סדר (11):
ביאת המשיח, בנין בית המקדש, קבוץ גליות, תחיית המתים, אבער
תחיית המתים פון יחידים איז געווען און וועט זיין פריער אויך.
וכידוע כמה סיפורים בש"ס ומדרשים ומצדיקים שהחיו מתים.
וכמאמר רז"ל זוטי דאית בכו מחי' מתים (12).

(11) ראה זהר חלק א קלט, א. קלד, א. ברכות מט, א. תנחומא
פרשת נח יא. רמב"ם הלכות מלכים פי"א. מכתב כ"ק אדמו"ר
(מהורש"ב) נ"ע בקובץ מכתבים א' ע' כג.

(12) עבודה זרה י, ב.

וידועה השאלה בזה: למה מזכיר הרבי ענין תחיית המתים מגמ'
בע"ז שהוא ענין כללי ואינו קשור לביאת המשיח, ואינו מביא מה
דאיתא בזהר (ח"א קמ, א) שצדיקים יקומו מיד, ועד"ז בגמרא יומא
(ה, ב) משה ואהרן עמנו?

שוב נתתי אל לבי ואינני בטוח שניתן לקבוע בוודאות שאין הרבי מביא את ד' הזהר הנ"ל בדף קמ, א, שהרי בהערה 11 הוא מציין לתחילת הדיון בזהר דף קלט, א והרי דברי הזהר שצדיקים יקומו מיד הם בהמשך הסוגיא שם בדף קלט, ב שורה אחרונה ודף קמ, א שורה ראשונה! ואם כן נוכל לומר בפשטות שבהמשך מסתמך הרבי על המשך דברי הזהר שכבר הזכיר כמה שורות לפני זה.

[ולמרות שאנחנו רגילים ב'לקוטי שיחות' שכל ציטוט מקבל הערה ומראה מקום בפני עצמו, אבל כל אחד רואה בעליל שהציונים בחלקים הראשונים של לקו"ש היו באופן כללי יותר, והשיחות מ'לקוטי שיחות' שמודפסים עכשיו בסדרת הספרים 'תורת מנחם' יוכיחו שנתוספו להם עשרות ציונים ומראי מקומות].

אמנם מבאר בזה המשפיע ר' יואל כהן שי' (קובץ 'משיח וגאולה' גליון ב' ע' 17):

בזהר שם מדבר בענין תחיית המתים דלעתיד לבא, שיהיו בזה כמה שלבים (זמנים). וגם הצדיקים שיקומו מיד הוא פרט בתחה"מ דגאולה העתידה. משא"כ ענין "תחיית המתים של יחידים" שבו מדבר בשיחה הנ"ל שהי' גם בזמן הש"ס וכו' אין לו שום קשר ושייכות עם תחה"מ דלע"ל. ובנוגע לענין זה אומר "היתה ותהי' גם קודם", דכמו שהי' כבר בעבר תחיית המתים של יחידים שאינו שייך לענין תחה"מ דלעתיד לבא, כך יהיה גם בעתיד נועפ"ז מובן בפשטות הא שבשיחה הנ"ל אינו מציין לזהר הנ"ל וגם לא להגמרא ביומא].

וממשיך ר' יואל שם לבאר שפשוט שאחרי תחה"מ כזה (שאינו קשור עם הגאולה) יכול המלך שקם לתחיה להיות משיח ע"פ הלכה, היינו שמתחיל עוד פעם תקופת חזקת משיח שלו ועד שהוא משיח ודאי. ראה שם.

אבל לביאור זה ישנם כמה קשיים:

1. הרי תחלת דבריו של הרבי הן "וואס זאג איך, אז עס וועט זיין בקרוב והקיצו ורננו שוכני עפר והוא בתוכם", ובזה מדבר ודאי בתחה"מ שקשור לתחה"מ דלעתיד לבוא.

2. בקשר לביאור שלו בשיחה כותב ר' יואל (שם ע' 18 בשוה"ג בסופו) ש"תחיית המתים של יחידים שאינה שייכת לתחה"מ דלע"ל שזהו חידוש גדול ו[הרבי] אינו מציין מקור על זה". נשאלת השאלה: האין זה פלא שעל חידוש כזה גדול אין הרבי מציין מקור?! (ראה לעיל שבחלקים הראשונים של לקוטי שיחות הציונים הם באופן כללי יותר, אבל האפשר להעלות על הדעת שדוקא לחידוש הכי-גדול שבשיחה לא יציין הרבי שום מקור?!).^X

3. כבר העירו (בגליון ב שם ע' 36, ובגליון ג ע' 34) שבכמה שיחות ומכתבים הרבי מקשר תחיית המתים של אדמו"ר מוהרי"צ עם הצדיקים שקמים מיד בעת הגאולה. ראה לקוטי שיחות ח"ו ע' 294 והנחת התמימים משיחת ש"פ האזינו תשמ"ו סעיף כו-כו. והרי זו הוכחה דלא כביאור הנ"ל.

4. לפי ביאורו של ר' יואל אינו מובן הלשון בשיחה: 'כאטש בכלל איז דער סדר: ביאת המשיח, בנין בית המקדש, קבוץ גלויות, תחיית המתים, אבער תחיית המתים פון יחידים איז געווען און וועט זיין פריער אויך...'. מהי ההדגשה 'בכלל איז דער סדר' שמשמע שהוא דן בסדר של הגאולה שיש בו סדר כללי ופרטי, דהיינו: למרות שבאופן כללי ("בכלל") תחיית המתים בא הרבה אחרי ביאת המשיח הסדר הזה משתנה ליחידים שהתחיית המתים שלהם (של ימות המשיח!) באה קודם.

5. נדמה לי שניתן להוכיח הבנה זו בשיחה הנ"ל, אשר הכוונה לתחי' של יחידים שקמים מיד בעת הגאולה, ע"פ צילום סעיף ט הנ"ל

(X) והיה אפשר לתרץ בפשטות: באם נגיד ששיחה זו באה בהמשך למה שאמר 'והוא יגאלנו' בסיום המאמר דיו"ד שבט (ראה קובץ ב שם ע' 17 הערה 4) הרי שם הוא חלק מהברכה-תקוה 'ונזכה ... והוא יגאלנו' ואכן ניתן לקוות שהרבי יגאלנו למרות שמלך שמת נפסק מלכותו וכו' כיון שאנחנו מקווים שיקום לתחיה לפני ביאת המשיח, ובאם משאלת לבנו זה מתמלא הרי אז גם ההלכה תסכים אתנו שהרבי יכול להיות המשיח. ולפי ביאור זה אין כאן שום חידוש, אין פה קביעת עובדא בקשר לתחה"מ לפני ביאת המשיח, יש פה רק תפילה ותקווה שיהיה תחיית המתים לפני הגאולה (שהוא אפשרי על יסוד הנאמר בגמרא שכבר היו לעולמים, וכנאמר בשיחה).

אבל כ"ז אינו נכון, כי הלשון בלקו"ש שם הוא: 'עס וועט זיין בקרוב והקיצו ... און דער רבי וועט אונז ארויספירן...! ולא נאמר 'זאל' שזו משאלת הלב, אלא 'וועט' שהוא קביעת עובדא. ושוב פעם נשאלת השאלה: האין זה פלא שעל חידוש כזה גדול (תחה"מ לפני ביאת המשיח) אין הרבי מציין מקור?

בגוכתי"ק של הרבי שהתפרסמה בס' 'תורת מנחם' תשי"א ח"א ע' VII. ואעתיק את הקטע ע"פ המהדורא קמא (עם קו מלמטה) והחלק שנוסף במהדורא בתרא אעביר עליו קו:

דער ענטפער אויף דעם: כאטש **בכלל** איז דער סדר והמענה: אף שבכלל הסדר הוא (11): ביאת המשיח, בנין בית המקדש, קבוץ גלויות, תחית המתים, אבער תחית המתים של יחידים יהי' מקודם והיחידים איז געווען און וועט זיין פריער אויך. וכידוע כמה סיפורים בש"ס ומדרשים ומצדיקים שהחיו מתים. וכמאמר רז"ל זוטי דאית בכו מחי' מתים (12).

בתחילה התחיל הרבי לכתוב את כל הענין בלשון הקודש, ולבסוף מחק אותו וכתבו מחדש באידיש. השינוי בסוף הקטע הוא לא רק כדי לכתוב אותו באידיש, אלא גם פירוט יתר (הוספת ציטוט מהגמרא ע"ז וכו'). אבל נדמה לי שנוכל ללמוד מהלשון המקוצר שבלשון הקודש על כוונת אריכות הלשון שבאידיש. המלים 'אבער תחית המתים של יחידים יהי' מקודם' משמעם בפשטות הוא ע"ד הנאמר בזהר שלמרות שהכלל לא יקום בתחיית המתים מיד - יחידים (=צדיקים) יקומו מיד. ועפ"ז גם הנכתב אח"כ באידיש מתפרש ככה כמין חומר (הוספת הביאור מסומן בקו מלמטה):

והמענה על זה: אף שבכללות הסדר הוא (11): ביאת המשיח, בנין בית המקדש, קיבוץ גלויות ותחיית המתים, מ"מ, תחית המתים של יחידים תהי' גם לפני זה (*11). ובמכל שכן וקל וחומר מזה שכבר הי' בעבר תחיית המתים של יחידים, כידוע כמה סיפורים בש"ס ומדרשים כולל גם מצדיקים שהחיו מתים, וכמאמר רז"ל (12) "זוטי דאית בכו מחי' מתים".

(11) ראה זהר חלק א קלט, א. קלד, א. ברכות מט, א. תנחומא פרשת נח יא. רמב"ם הלכות מלכים פי"א. מכתב כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע בקובץ מכתבים א' ע' כג.

(*11) עיין זח"א קלט, א עד סוף הסוגיא. ולהעיר מיומא ה,

ב.

(12) עבודה זרה י, ב.

הבנה זו בשיחה העתקתי בלשונו מס' 'תורת מנחם' תשי"א ח"א ע' 228, אלא ששיניתי קצת בציוני מראה המקומות.

ולפי הבנה זו גם במהדורא בתרא התירוץ מיוסד על דברי הזהר שצדיקים יקומו בתחיית המתים מיד, אלא שכדי לקרב הענין אל השכל קצת (ובפרט לאלו ששואלים וכו') מוסיף הרבי: שתחיית המתים הוא לא רק ענין שהתורה הבטיחה עליו שיהיה בעתיד, אלא שכבר בעבר היה!

ולפי זה יתורצו כל הקושיות שבראש דברינו: מובן הלשון 'אף שבכללות הסדר הוא...', כי אכן הרבי מבאר שינוי סדר בנוגע לימות המשיח הקשור ליחידים (לצדיקים); ואין הרבי אומר חידוש שאינו מציין לזה מקור; ומתאימה שיחה זו למבואר במקומות אחרים בנוגע לתחיית המתים של אדמו"ר מוהריי"צ.

ולא באתי לשלול את הדבר שיכול להיות שיקום צדיק לתחי', ויתחיל מחדש את הפעולות של מלך המשיח ועד שיהיה עוד פעם בחזקת משיח ואח"כ משיח ודאי; כל כוונתי כאן היא רק לבאר את דברי הרבי בשיחה הנ"ל, שדבריו מיוסדים על דברי הזהר וכו'.

מראי-מקומות שבשולי הגליון

בקובץ 'משיח וגאולה גליון ב שם ע' 15 מכריח המשפיע ר' יואל שציוני המראה מקומות שהרבי ציין בסוף המאמר באתי לגני תשי"א על 'והוא יגאלנו' אינו יכול לגלות לנו מה הפירוש הנכון של המלים שהרי "רובם ככולם של הקוראים לא יטריחו עצמם לעיין בהמראה מקומות וכו'. ובלי להכנס לתוכן הויכוח האם ההערה משנה את הפירוש של הפנים (ראה שם הערה 3 בשוה"ג) הוא מכריח פירוש מסוים של הפנים בלי ההערה כיון שלא יעיינו בההערה.

ולדידי קצת תמוה ההכרח הנ"ל, כי הרי לדעת כוונת הרבי לאמיתתם צריך לעיין בכל דבריו בעיון וכו', ואין לך בשיחה רק הנאמר בו! ואיבעית אימא הרי זו מפורש בשיחה של הרבי ב'שיחות קודש' תשמ"א ח"א ע' 509, ששם מפורש ש'טועים' אלו שלא פותחים את הספר כשכתוב 'ועיין' ומצוה לקיים דברי הרב, ראה שם!

הכרזת "יחי" על הפרוכת

הרב שלום דובער לויין

בגליון הקודם כתבנו בחומרת הדבר הזה עפ"י כמה מקורות. והעירו כמה ממנהג בני ישראל לכתוב על הפרוכת לזכות פלוני או לע"נ פלוני וכיו"ב.

ופירוש הדבר הוא, אשר אחד מבני ישראל תרם צדקה לזכות פלוני או לע"נ פלוני, ומפרסמים ידי עושי מצוה. ואין שום צורך לשלול שאין בזה חשש של משתחוה לרבו המבואר בפוסקים.

משא"כ פירושה של הכרזת "יחי" על הפרוכת, בצירוף הדבר אשר יש אלו שנוהגים להכריז הכרזה זו כמה פעמים בכל תפלה וקריאת התורה, בזה הוא עיקר החשש האמור, וכמו שנתבאר בארוכה.

ובקשר לעצם החשש השיב הרב פ. ק. בקובץ אהלי תורה (גליון נט עמ' 15):

ולפלא שהרי כידוע בא הענין לפני "מלכי רבנן" וכידוע שהי' גם פס"ד בזה, ואין אחר מעשה ב"ד כלום.

ולפלא עוד יותר שלא עיין במה שהובא בגליון הקודם, אשר ההכרזה נקבעה על הפרוכת נגד מחאתם הנחרצת של רוב חברי הבר"ץ דשכונתינו, ועד אשר אחד מחברי הבר"ץ צווח על הגבאים שעשו זאת, אשר הוא לא יכנס לביהכ"נ עד אשר יסירו את ההכרזה מהפרוכת, ועוד אחד מחברי הבר"ץ נתן מחאה פומבית על הדבר הזה, וכיאר את חומרת הדבר עפ"י דברי הרדב"ז בתשובתו, כמבואר בארוכה בגליון הקודם. וכ"ז לא הועיל כלל וכלל, למרות שרוב הגבאים התנגדו בתוקף לקביעת ההכרזה על הפרוכת.

[ומה שלאחר משך זמן, קראו אחדים מהגבאים לדין-תורה בנושא הזה, לדין או לפשר לפני הרכב אחר של רבנים, והם פישרו בין הגבאים אשר לע"ע שב ואל תעשה עדיף, כ"ז אינו קשור לעצם הנושא וחומר הענין כלל וכלל].

ואם באמת דואג הנ"ל על הציות להוראות הבר"צ, הי' עליו להרעיש עולמות על הדבר הזה, עד אשר ינועו אמות הספים, ועד מתי תהי' המכשלה הזאת תחת ידינו.

ומסיימים בטוב, אשר רבינו נשיאנו "משיח שבדורינו", יבוא ויגאל את צאן מרעיתו מהחושך הכפול ומכופל, במהרה בימינו אמן.

הידעת?

בגליון הזה:

מעולם לא אמר הרבי "שליט"א" - אחרי ההסתלקות.....5
 הרבי שלל את אמירת "אני מאמין בביאת המשיח" אחר
 התפלה

.....
 13

מעולם לא אמר הרבי לפרסם זהותו של משיח "באופן
 המתקבל"

.....
 16

מעולם לא אמר הרבי ש"לא מת" פירושו בגשמיות

.....
 25

מעולם לא אמר הרבי שיש סברא שלא לומר קדיש כו'

.....
 28

בגליון א:

מעולם לא אמר הרבי שמשיח יכול להיות לא "מן החיים"
 1.....

מעולם לא אמר הרבי "והוא יגאלינו" - בתור "מלך
 המשיח".....3

בגליון ב:

מעולם לא אמר הרבי שאפשר להכתיר את משיח ע"י
הכרזה

.....
23

כשהרבי אמר "והוא יגאלינו" [פירש] את "צאן מרעיתו"

.....
29

הרבי אמר בקשר ל"יעקב לא מת", שבעיני הלכה "לא
בשמים היא"

.....
31

בגליון ג:

הרבי אמר שהכרזת "עד מתי" תוכנה "הכתרה" (ולא "יחי
המלך"). 6.....

מעולם לא אישר הרבי את פס"ד הרבנים שהוא "בחזקת
משיח" 8.....

הרבי התרעם כשהשאירו על השער את התואר "שליט"א"
.....
12

אחכה לו

בכל יום

שיבוא